

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Uitbreiding zandwinning Kalkzand- steenfabriek Roelfsema (Calduran) te Hoogersmilde

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport

23 juni 2011 / rapportnummer 2541-26

1. Hoofdpunten van het MER

Calduran Kalkzandsteen BV heeft het voornemen om haar zandwinning ten behoeve van de Kalkzandsteenfabriek Roelfsema in Hoogersmilde uit te breiden. Hiervoor wordt de huidige zandwinplas uitgebreid. Er wordt een omgevingsvergunning aangevraagd bij de provincie Drenthe. De uitbreiding vergt ook een aanpassing van het bestemmingsplan door de gemeente Midden-Drenthe. Ter onderbouwing van deze beide besluiten wordt een gecombineerd plan- en besluit-MER opgesteld. De provincie Drenthe is coördinerend bevoegd gezag.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')¹ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Inzicht in het geohydrologische en ecohydrologische systeem, de effecten hierop en een onderbouwing van de manier waarop deze effecten bepaald worden.
- Gevolgen voor de natuur door hydrologische veranderingen en (eventueel) verstoring. Een onderbouwing van de manier waarop de geohydrologische en ecohydrologische effecten vertaald worden naar gevolgen voor de natuur.
- Gevolgen voor de leefomgeving door de winwerkzaamheden en transportbewegingen.

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie Reikwijdte & Detailniveau. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die hierin naar de mening van de Commissie voldoende aan de orde komen.

2. Achtergrond van de voorgenomen activiteit

2.1 Achtergrond, probleemstelling en doel

De achtergrond en doelstelling van de voorgenomen activiteit is beschreven in de notitie R&D. In hoofdstuk 3 van dit advies gaat de Commissie in op de locatiekeuze.

---

¹ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder 'Adviezen Commissie'.

2.2 Beleidskader

De notitie R&D geeft reeds aan welke wet- en regelgeving en welk beleid relevant is voor het voornemen. Beschrijf in het MER hoe voldaan kan worden aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Werk het provinciale beleid ten aanzien van zandwinning verder uit in het MER.

2.3 Te nemen besluit(en)

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor de omgevingsvergunning en de aanpassing van het bestemmingsplan. De besluiten richten zich op dit moment alleen op fase 1 van de uitbreiding. Geef aan wat globaal de tijdsplanning is voor fase 2 en welke procedures dan gevolgd worden. Geef tevens aan of nog andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen, wie daarvoor het bevoegde gezag is en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Locatiekeuze en keuze voor uitbreiding van de zandwinplas

De locatiekeuze wordt beschreven in §3.5 van de notitie R&D. In §5.2 wordt dit deels uitgewerkt. De Commissie adviseert hier in het MER nader op in te gaan. Onderbouw de gekozen locatie van de uitbreiding op basis van de geologische voorkomens. Beschrijf de voorkomens in het MER. Volgens de notitie R&D komen de benodigde zandvoorkomens voor in een beperkt gebied. Breng dit in het MER in beeld. Geef aan welke criteria zijn gehanteerd voor de locatie(s) voor de uitbreiding en welk locaties zijn afgefallen.

Onderbouw tevens waarom er binnen de huidige concessiegrens geen andere optimalisaties mogelijk zijn, zoals winning van het achtergebleven zand op de taluds.

3.2 Fasering

De besluiten richten zich op de 1^e fase van de uitbreiding, namelijk de uitbreiding in noordelijke richting. Het MER moet daarom in ieder geval de informatie bieden over deze uitbreiding en de gevolgen daarvan sec. Geef daarnaast een doorkijk naar fase 2. Ga in op de vraag of (de gevolgen van) fase 2 consequenties heeft voor de manier waarop fase 1 wordt uitgevoerd, of voor de inzet van mitigerende maatregelen. De gezamenlijke effecten van fase 1 en fase 2 zijn met name van belang voor de gevolgen op Natura-2000 gebieden en de effectiviteit van de mitigerende maatregelen.

3.3 Transport en grondbalans

Maak op basis van een goede grondbalans en een grondstromenplan inzichtelijk welke grondstoffen in welke hoeveelheden vrijkomen. Geef aan waarvoor ze worden gebruikt (fabricage proces of extern afgevoerd).

Beschrijf de (extra) vervoersbewegingen die plaatsvinden als gevolg van de voorgenomen activiteit. ²

3.4 Alternatieven

3.4.1 Uitvoeringsalternatieven

In §5.2.2 van de notitie R&D worden drie uitvoeringsalternatieven beschreven. Werk deze uit in het MER. Een aandachtspunt bij uitvoeringsalternatief 2 is de benodigde ruimte voor een slibdepot en de hier bijkomende aspecten zoals veiligheid (groot depot met 'dik water') en de eindbestemming van het ingedikte slib in verband met mogelijke afvoer (transportbewegingen). Ga hier op in het MER.

Een aandachtspunt bij uitvoeringsalternatief 3 is de wijze waarop risico's van ongecontroleerde bres (toestroming van zand) etc. worden beperkt en gemonitord. Daarnaast is kennis van de voorkomens dieper dan 50 meter noodzakelijk, omdat bij onderzuigen de zuigmond dieper wordt gestoken dan de uiteindelijke opleveringsdiepte. Breng dit in het MER in beeld.

3.4.2 Inrichtingsalternatieven

In §5.2.3 en 5.2.4 van de notitie R&D worden inrichtingsalternatieven besproken, die zich richten op optimalisatie van de landschappelijke kwaliteit en de ecologische functie. Het plangebied grenst direct aan natuurgebieden en maakt deel uit van een provinciale ecologische verbindingszone. Geef op grond van de systeemanalyse van het plangebied in zijn omgeving aan waar, op welke termijn en hoe men welke natuurdoelen en ecologische functies wil realiseren. Geef een beknopte beschrijving van deze natuurdoelen en beschrijf de (abiotische) randvoorwaarden voor de ontwikkeling daarvan. Geef aan op welke wijze de ontwikkeling van natuurdoelen vorm wordt gegeven in de inrichtingsalternatieven, ga in op de onzekerheden in de realisering daarvan en de fasering in natuurontwikkeling.

3.4.3 Mitigerende maatregelen

Een belangrijke mitigerende maatregel bij de alternatieven is het kwelscherm (§5.3.1 van de notitie R&D). Beschrijf de werking hiervan nader in het MER en geef aan of het scherm vooraf geplaatst wordt of als maatregel achter de hand wordt gehouden. Beschrijf in dat geval op basis van welke monitoring en welke criteria besloten kan worden tot plaatsing van het kwelscherm.

---

² Zie ook zienswijze 1, waarin aandacht wordt gevraagd voor de gevolgen voor de leefomgeving van de winwerkzaamheden en de inzet van transportmiddelen.

Ga bij de maatregel 'inlaten oppervlaktewater', zoals beschreven in §5.3.3 , in op de herkomst van het water en het effect op de waterkwaliteit.

3.5 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten, conform §5.2.1 van de notitie R&D. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten. Ga ook in op de (eco)hydrologische effecten en effecten op de grondwaterkwaliteit van de huidige zandwinplas.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Water

De hydrologische effecten en de ecologische effecten die daarvan het gevolg zijn vormen een hoofdpunt voor het MER. In het MER moet daarom inzicht worden geboden in de werking van het (eco)hydrologische systeem en de te verwachten veranderingen als gevolg van de activiteit. Om de werking van het systeem te begrijpen, worden gegevens ontleend uit literatuur en bestaande data-bestanden, uit metingen en uit (model)berekeningen. Laat deze zien in het MER.

4.1.1 Geohydrologische en ecohydrologische systeembeschrijving

Geef een beschrijving van de geologische ondergrond en de opbouw daarvan, alsmede van het voorkomen, verbreiding en dikte van slecht doorlatende lagen in het studiegebied, de verschillende grondwatersystemen en ruimtelijke afbakening en werkingssferen daarvan, zodanig dat een ecohydrologische systeembeschrijving mogelijk is.

Geef aan wat de tijdelijke en permanente gevolgen zijn voor het grondwaterregime in aangrenzende gebieden als gevolg van stijghoogteveranderingen, en met name de doorwerking naar het freatische systeem in de aangrenzende Natura-2000 gebieden.

Geef een beschrijving van de waterkwaliteit. Geef aan of er vermenging plaatsvindt van het freatische pakket met dieper grondwater.

Geef een tekstuele beschrijving van het watersysteem van grof naar fijn, dus van het groot-schalige watersysteem (bijvoorbeeld op provincieniveau), naar het niveau dat relevant is om de aanwezigheid van natuurwaarden in het gebied te begrijpen. Ga hierbij in op de geologische ontstaansgeschiedenis van het gebied en de bodemopbouw die er het gevolg van is. Geef aan of, en hoe het reliëf in de huidige situatie sturend is voor de huidige watersituatie. Omschrijf hoe dit samenhangt met de huidige natuurwaarden en de natuurdoeltypen die voor het gebied vastgesteld zijn.

4.1.2 Model

Onderbouw waarom de gekozen modelopzet adequaat is om de huidige situatie goed te beschrijven en te verwachten effecten goed te berekenen. Geef aan waar de (onvermijdelijke) vereenvoudigingen en onzekerheden binnen het model knellen en de effectberekeningen kunnen beïnvloeden (of niet). Geef zonodig bij resterende onzekerheden een bandbreedte aan waarbinnen effecten kunnen optreden; denk bijvoorbeeld aan een best-case/worst-case benadering.

Besteed met name aandacht aan die aspecten die voor de lokale natuurwaarden van belang zijn. Dit zijn in ieder geval:

- grondwaterstanden, ten opzichte van maaiveld en NAP, zo nodig geïnterpreteerd in GxG's;
- aanwezigheid van kwel of infiltratie;
- waterkwaliteit voor zover van belang voor de natuurwaarden. Verlies daarbij niet uit het oog dat een activiteit in het grondwater de kwaliteit van het oppervlaktewater kan beïnvloeden en vice versa.

Beschrijf vanuit dit perspectief de huidige situatie en te verwachten effecten, alsmede de werking van mogelijke mitigerende maatregelen. Geef duidelijk aan ter compensatie van welke effecten de mitigerende maatregelen bedoeld zijn en hoe ze waterstanden en stromingen zo beïnvloeden dat een verbeterde situatie verwacht wordt.

4.2 Natuur

Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en geef op de kaart de verspreiding en ligging daarvan. Beschrijf de autonome ontwikkeling van natuurwaarden in het studiegebied. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan voor welke dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen.

Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.2.1 Natura-2000 en Passende beoordeling

De notitie R&D geeft in §5.5.2 aan dat negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen en de uitbreidingsdoelstellingen van het Natura 2000 gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld op voorhand niet uitgesloten zijn. Daarom wordt een Passende beoordeling in het MER opgenomen, waarin wordt uitgewerkt hoe significant negatieve effecten met behulp van mitigerende maatregelen voorkomen kunnen worden.

Beschrijf in het MER/de Passende beoordeling:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de kernopgaven (waarin ook relevante opgaven met betrekking tot ecohydrologische-sleutelfactoren zijn benoemd);

- de actuele en verwachte oppervlakte en kwaliteit³ van habitattypen en leefgebieden voor soorten;
- de actuele en verwachte populatieomvang van soorten aan de hand van meerjarige trends.

Een belangrijk aandachtspunt is de mogelijke gevolgen voor met name de habitattypen “vochtige heide”, “actief hoogveen” en ‘zwak gebufferd ven” door veranderingen in grondwaterregime (zie ook §4.1.1). Beschrijf de ecologische randvoorwaarden voor behoud en ontwikkeling van relevante habitats wat betreft grondwaterregime en ecohydrologische systeem-eisen. Interpreteer op grond van de uitkomsten van het hydrologische (model)onderzoek de mogelijke gevolgen voor het realiseren van de vereiste randvoorwaarden en daarmee op habitatype(n). Breng daartoe ook de (gevolgen voor) potentieel kansrijke ontwikkelingslocaties van het betreffende habitat in beeld. Geef ook aan wat het relatieve belang is van het studiegebied voor het realiseren van de instandhoudingsdoelen in het Natura2000 gebied.

Een tweede aandachtspunt is de mogelijke verstoring als gevolg van geluid en beweging op leefgebieden van met name broedvogels in het Natura2000 gebied. Ga in op de mogelijke gevolgen daarvan.

4.2.2 EHS

Het grootste gedeelte van de EHS in het studiegebied valt samen met Natura 2000-gebied; daarnaast maakt het plangebied deel uit van een provinciale ecologische verbindingszone. Beschrijf de wezenlijke kenmerken en waarden daarvan (voor zover niet tevens Natura 2000-gebied). Onderzoek welke gevolgen het initiatief op de actuele potentiële kenmerken en waarden kan hebben. Geef aan hoe het ‘nee-tenzij’ regime provinciaal is uitgewerkt en consequenties daarvan wat betreft mitigatie en compensatie.

4.2.3 Soortbescherming

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten⁴ en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen⁵ overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.3 Andere relevante milieuaspecten

Werk de onderdelen cultuurhistorie, bodem, geluid- en luchtkwaliteit en landschap uit conform § 5.5.3 t/m 5.5.6 van de notitie R&D.

---

³ Zie voor een kenschets, definitie en kwaliteitseisen van habitattypen en de ecologische vereisten van soorten de profielendocumenten van EL&I: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=profielen>.

⁴ Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

⁵ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 – 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

5. Overige aspecten

5.1 Vergelijking van alternatieven

De milieueffecten van de alternatieven moeten onderling én met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de aard en mate waarin de alternatieven andere effecten veroorzaken. Vergelijk bij voorkeur op grond van kwantitatieve informatie en betrek daarbij de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid.

Geef daarnaast voor ieder van de alternatieven aan in welke mate de gestelde doelen kunnen worden gerealiseerd. Gebruik ook hiervoor eenduidige en, zo veel als mogelijk, kwantificeerbare toetsingscriteria.

5.2 Leemten in milieuinformatie, monitoring en evaluatieprogramma

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

Geef in het MER inzicht op welke wijze tijdens en (wanneer) na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten gemonitord en geëvalueerd worden. Beschrijf ook welke maatregelen achter de hand beschikbaar zijn als grenswaarden worden overschreden of doelstellingen niet gehaald worden.

5.3 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

Zorg ervoor dat:

- het MER zo beknopt mogelijk is, onder andere door achtergrondgegevens niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst worden opgenomen;
- recent, goed leesbaar kaartmateriaal wordt gebruikt, met duidelijke legenda.

5.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de voorgenomen activiteit en de alternatieven daarvoor;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit en de alternatieven, de onzekerheden en leemten in kennis die daarbij aan de orde zijn;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het voorkeursalternatief.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Calduran Kalkzandsteen B.V. te Harderwijk

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe (coördinerend) en college van burgemeester en wethouders van de gemeente Midden-Drenthe

Besluit:

omgevingsvergunning door de provincie Drenthe
aanpassing van het bestemmingsplan door de gemeente Midden-Drenthe

Categorie Besluit m.e.r.:

C16.1

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C16.1

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit:

uitbreiding van een zandwinning

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: 6 mei 2011

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 6 mei tot en met 10 juni 2011

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 27 april 2011

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 23 juni 2011

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij dit project is als volgt:
H. Boukes

ir. J.M. Bremmer (werkgroepsecretaris)

ing. B.W.G. van Pagée

drs. L. van Rijn-Vellekoop (voorzitter)

dr. N.P.J. de Vries

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de hierna genoemde informatie die van het bevoegde gezag is ontvangen, als uitgangspunt.

Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Notitie reikwijdte en detailniveau Kalkzansteenfabriek Roelfsema. B.V., 13 april 2011.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 14 juni 2011 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieuomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Fam. D.J. Kuilart, Hoogersmilde

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Uitbreiding zandwinning Kalkzandsteenfabriek Roelfsema (Calduran) te Hoogersmilde

Calduran Kalkzandsteen BV wil haar zandwinning ten behoeve van de Kalkzandsteenfabriek Roelfsema in Hoogersmilde uitbreiden. Hiervoor wordt de huidige zandwinplas uitgebreid.

ISBN: 978-90-421-3303-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

